

Mosseninventarisatie Korte Broek 2019

*Jan den Held, Marchien van Looij, Patrick Meertens,
Jacob Ruijter, Joke Tammen, Miep Verwoerd*

KNNV afdeling Apeldoorn
oktober 2019

Inhoud

1 Inleiding en werkwijze	2
2 Resultaten	2
3 Conclusies	6

Bijlage 1	Lijst van mossen
Bijlage 2	Lijst van vaatplanten
Bijlage 3	Bodemkaart Korte Broek, situatie vóór inrichting

1. Inleiding en werkwijze

In het Korte Broek zijn in 2013, kort na de inrichting van het gebied, de mossen geïnventariseerd, waarbij onder meer zeldzame pioniersoorten als langhalsmos en veenkortsteeltje werden aangetroffen. Er was nu behoefte aan inzicht in de verdere ontwikkeling, met name ten aanzien van het voorkomen van veenmossen.

Op ca. 100 lokaties in het Korte Broek, verspreid gelegen in de verschillende op het oog te onderscheiden vegetatietypen, zijn de aanwezige mossen verzameld en gedetermineerd. De plaats van deze lokaties is met GPS vastgelegd. Tevens zijn op deze lokaties de voorkomende vaatplanten genoteerd.

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode 1 juni tot 31 oktober 2019.

2. Resultaten

In dit verslag worden de resultaten kort besproken en met enkele voorbeelden geïllustreerd. Alle waarnemingen zijn ingevoerd in *Waarneming.nl*.

2.1 Mossen

Er zijn 52 soorten blad- en levermossen gevonden, zie bijlage 1. Van enkele soorten worden in figuur 1 verspreidingskaarten gegeven.

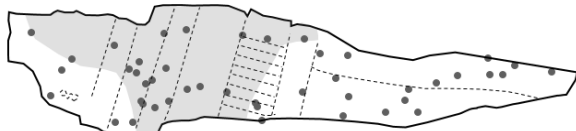
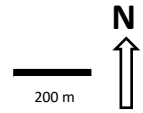
De meest voorkomende soorten zijn: gewoon puntmos, gewoon haarmos, geveerd sikkelmos, beekstaartjesmos, geoord veenmos, gewoon veenmos, haakveenmos, fraai veenmos, gewoon haakmos, sliertmos en roodviltmos. Deze soorten komen in het gehele gebied voor.

Vier andere veenmossen – gewimperd, slank, glanzend en waterveenmos – zijn vooral te vinden in het van oorsprong meest voedselarme westelijke deel van het gebied, waar de bodem vóór de inrichting uit vlierveengronden bestond (zie figuur 1 en bijlage 3).

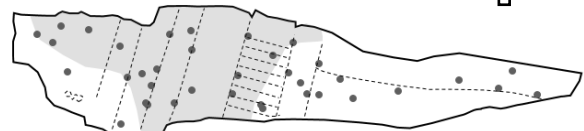
Dit deel van het gebied is ook betrekkelijk rijk aan levermossen, waaronder enkele (vrij) zeldzame soorten zoals violet trapmos, geel hauwmos en bosschoffelmos.

Geel schorpioenmos, waarvan het voorkomen sinds 2014 bekend is, werd verspreid in het gebied aangetroffen. Langhalsmos, een echte pioniersoort die inmiddels grotendeels is verdwenen, werd nog op twee plaatsen gevonden.

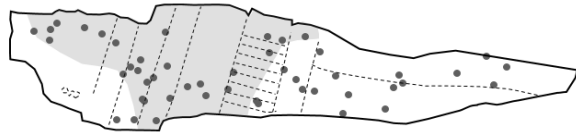
Figuur 1 **Verspreidingskaarten van enkele mossorten**
 (grijs: oorspronkelijke bodem vlierveengrond)

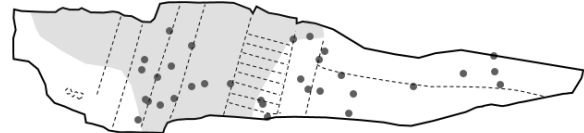
Gewoon veenmos

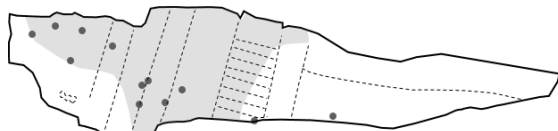
Haakveenmos

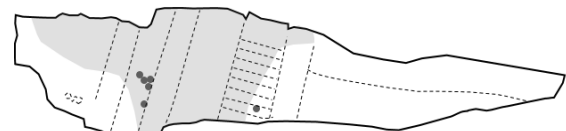
Geoord veenmos

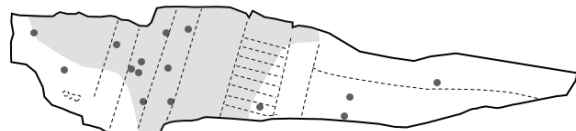
Fraai veenmos

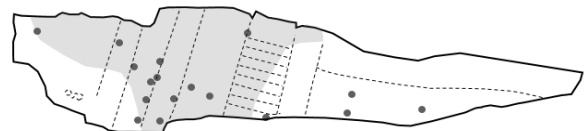
Slank veenmos

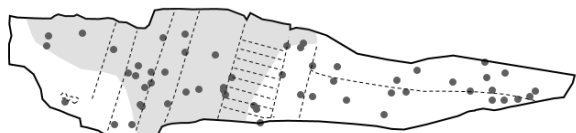
Waterveenmos

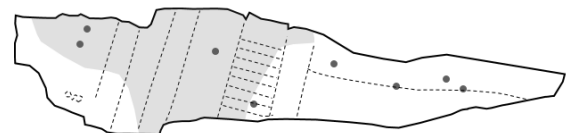
Gewimperd veenmos

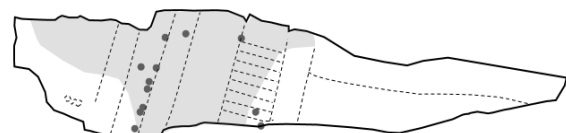
Glanzend veenmos

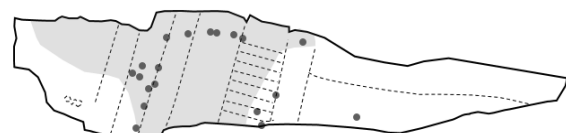
Geveerd sikkemos

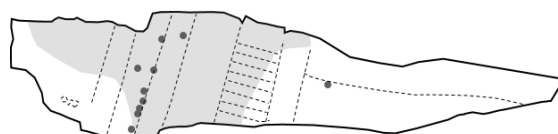
Geel schorpioenmos

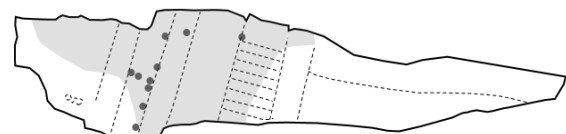
Gewoon maanmos

Gewoon draadmos

Lichtrandmos

Violet trapmos

2.2 Vaatplanten

Wij vonden 122 soorten vaatplanten, zie bijlage 2. Van enkele soorten worden in figuur 2 verspreidingskaarten gegeven.

De meeste soorten tonen een gelijkmatige verspreiding over het gehele gebied; zie bijvoorbeeld de kaarten van moeraskartelblad en gevleugeld hertshooi (figuur 2).

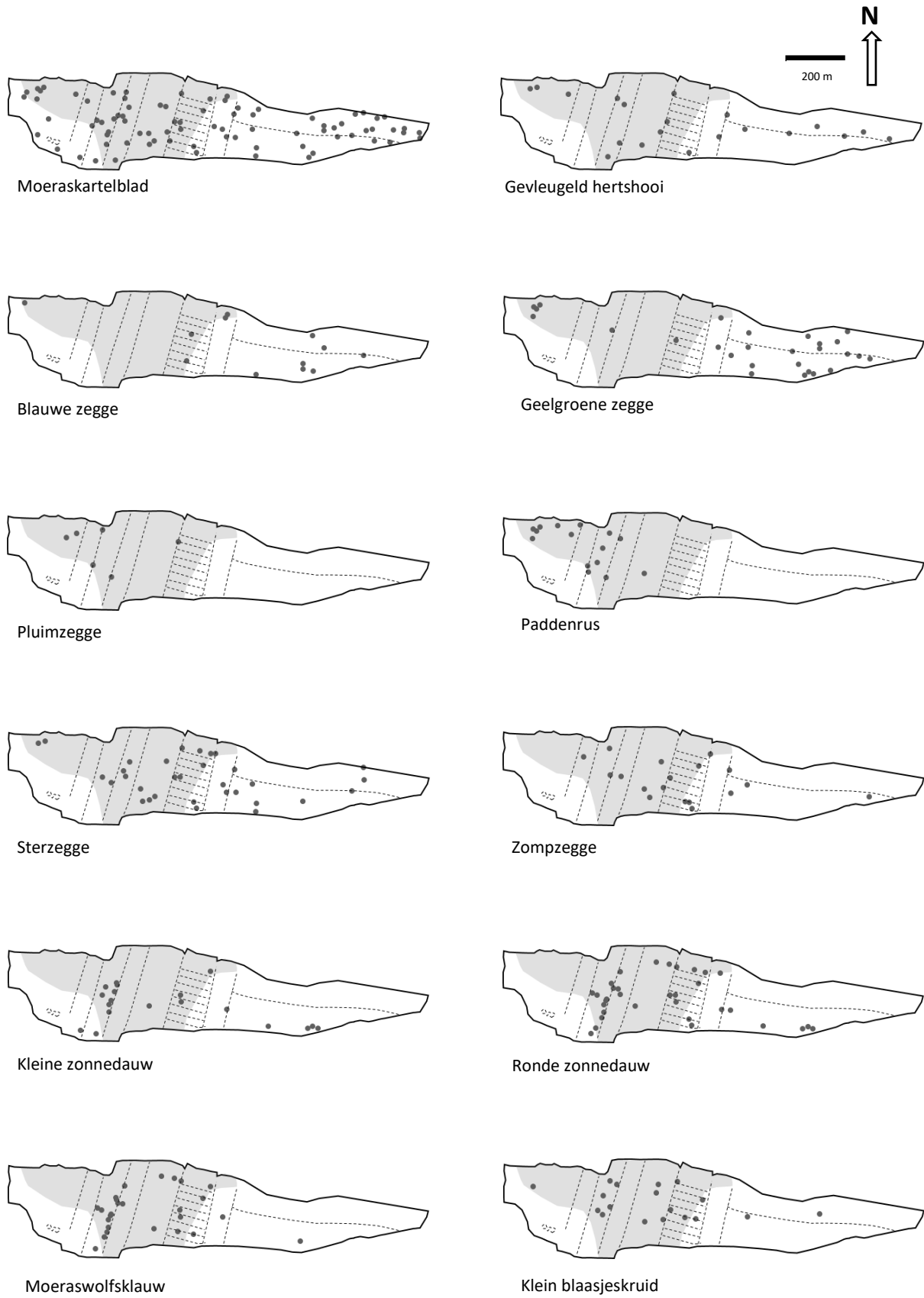
Enkele soorten lijken beperkt tot bepaalde delen van het gebied:

- blauwe zegge en geelgroene zegge komen voornamelijk voor in het oostelijk deel, op de voormalige moerige eerdgronden en beekerdgronden
- pluimzegge, paddenrus, sterzegge, zompzegge, kleine zonnedaauw, ronde zonnedaauw, moeraswolfsklauw en klein blaasjeskruid komen vooral voor in het westelijke deel, op de voormalige vlierveengronden.

Enkele zeldzame soorten die nog niet bekend waren van het gebied zijn (alle op slechts één locatie gevonden):

- moerashertshooi
- armbloemige waterbies
- ronde zegge (een soort van kalkrijke moerassen, die zich hier wellicht niet zal handhaven)

Figuur 2 **Verspreidingskaarten van enkele soorten vaatplanten**
 (grijs: oorspronkelijke bodem vlierveengrond)

3 Conclusie

De zeldzame mossen uit de eerste pionierfase (langhalsmos, veenkortsteeltje) zijn nu grotendeels verdwenen. De huidige toestand is te beschouwen als een late pionierfase, met veel levermossen die daarvoor kenmerkend zijn (violet trapmos, lichtrandmos) en die waarschijnlijk op hun beurt grotendeels zullen verdwijnen, naarmate het veenmosdek en bladmossen zich verder zullen ontwikkelen. Mogelijk zullen dan ook andere veenmossoorten verschijnen zoals wrattig veenmos, hoogveenveenmos en sparrig veenmos (deze laatste werd vóór de inrichting eenmaal in het gebied gevonden).

Bijlage 1 Lijst van mossen, gevonden in het Korte Broek, zomer 2019 (n = frequentie)

			n
1	<i>Amblystegium varium</i>	Oeverpluisdraadmos	8
2	<i>Aneura pinguis</i>	Echt vetmos	5
3	<i>Archidium alternifolium</i>	Oermos	1
4	<i>Atrichum undulatum</i>	Groot rimpelmos	17
5	<i>Aulacomnium palustre</i>	Roodviltmos	23
6	<i>Blasia pusilla</i>	Flesjesmos	2
7	<i>Brachythecium rutabulum</i>	Gewoon dikkopmos	20
8	<i>Bryum pallens</i>	Rood knikmos	2
9	<i>Bryum pseudotriquetrum</i>	Veenknikmos	16
10	<i>Calliergon cordifolium</i>	Hartbladig puntmos	13
11	<i>Calliergonella cuspidata</i>	Gewoon puntmos	69
12	<i>Calypogeia fissa</i>	Moerasbuidelmos	6
13	<i>Campylopus introflexus</i>	Grijs kronkelsteeltje	12
14	<i>Campylopus pyriformis</i>	Breekblaadje	2
15	<i>Cephalozia bicuspidata</i>	Gewoon maanmos	12
16	<i>Cephaloziella divaricata</i>	Gewoon draadmos	20
17	<i>Ceratodon purpureus</i>	Gewoon purpersteeltje	1
18	<i>Chiloscyphus polyanthos</i>	Lippenmos	2
19	<i>Dicranella cerviculata</i>	Kroppluisjesmos	9
20	<i>Ditrichum lineare</i>	Kort smaltandmos	1
21	<i>Drepanocladus aduncus</i>	Moerassikkelmos	1
22	<i>Fossombronia foveolata</i>	Grof goudkorrelmos	11
23	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Geel schorpioenmos	8
24	<i>Jungermannia gracillima</i>	Lichtrandmos	10
25	<i>Kindbergia praelonga</i>	Fijn laddermos	2
26	<i>Lophocolea heterophylla</i>	Gedrongen kantmos	4
27	<i>Lophozia capitata</i>	Violet trapmos	10
28	<i>Marchantia polymorpha</i>	Paraplutjesmos	2
29	<i>Mnium hornum</i>	Gewoon sterrenmos	1
30	<i>Pellia endiviifolia</i>	Gekroesd plakkaatmos	18
31	<i>Phaeoceros carolinianus</i>	Geel hauwmos	3
32	<i>Philonotis fontana</i>	Beekstaartjesmos	48
33	<i>Pohlia annotina</i>	Gewoon broedpeerms	1
34	<i>Pohlia bulbifera</i>	Bolletjespeerms	5
35	<i>Polytrichum commune var. commune</i>	Gewoon haarmos	57
36	<i>Pseudoscleropodium purum</i>	Groot laddermos	1
37	<i>Rhytidadelphus squarrosus</i>	Gewoon haakmos	28
38	<i>Riccardia chamedryfolia</i>	Gewoon moerasvorkje	17
39	<i>Riccardia incurvata</i>	Hol moerasvorkje	7
40	<i>Riccia fluitans</i>	Gewoon watervorkje	2
41	<i>Scapania nemorea</i>	Bosshoffelmos	1
42	<i>Sphagnum cuspidatum</i>	Waterveenmos	7
43	<i>Sphagnum denticulatum</i>	Geoord veenmos	48
44	<i>Sphagnum fallax</i>	Fraai veenmos	32
45	<i>Sphagnum fimbriatum</i>	Gewimperd veenmos	15
46	<i>Sphagnum flexuosum</i>	Slank veenmos	12
47	<i>Sphagnum palustre</i>	Gewoon veenmos	45
48	<i>Sphagnum squarrosum</i>	Haakveenmos	37
49	<i>Sphagnum subnitens</i>	Glanzend veenmos	17
50	<i>Stramineum stramineum</i>	Sliertmos	28
51	<i>Trematodon ambiguus</i>	Langhalsmos	2
52	<i>Warnstorfia exannulata</i>	Geveerd sikkelmos	56

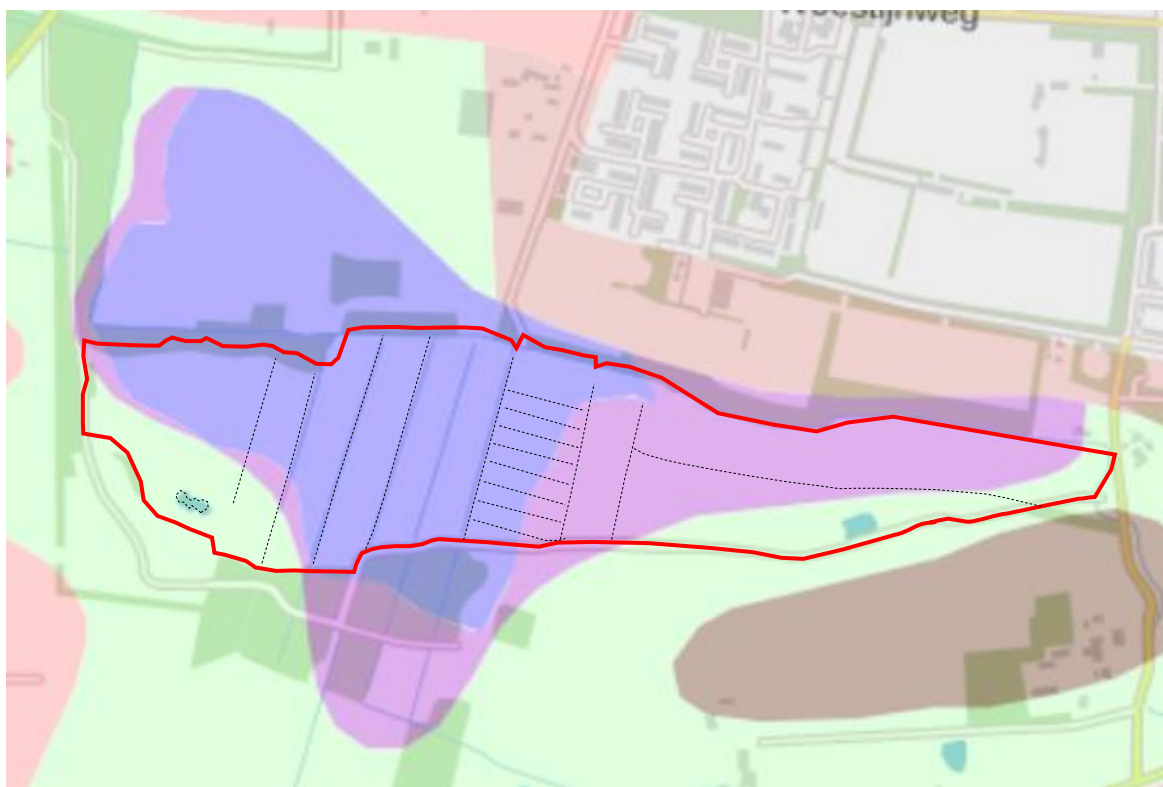
**Bijlage 2 Lijst van hogere planten, gevonden in het Korte Broek, zomer 2019
(n = frequentie)**

			n
1	Basterdwederik, kantige	<i>Epilobium tetragonum</i>	7
2	Basterdwederik, moeras-	<i>Epilobium palustre</i>	19
3	Basterdwederik, viltige	<i>Epilobium parviflorum</i>	5
4	Berk, ruwe	<i>Betula pendula</i>	6
5	Berk, zachte	<i>Betula pubescens</i>	17
6	Bies, borstel-	<i>Isolepis setacea</i>	15
7	Biezenknoppen	<i>Juncus conglomeratus</i>	3
8	Biggenkruid, gewoon	<i>Hypochaeris radicata</i>	31
9	Blaasjeskruid, klein	<i>Utricularia minor</i>	18
10	Blaasjeskruid, loos	<i>Utricularia australis</i>	4
11	Blauwe knoop	<i>Succisa pratensis</i>	6
12	Boterbloem, egel-	<i>Ranunculus flammula</i>	50
13	Boterbloem, kruipende	<i>Ranunculus repens</i>	21
14	Boterbloem, scherpe	<i>Ranunculus acris</i>	6
15	Brem, kruip-	<i>Genista pilosa</i>	1
16	Brem, stekel-	<i>Genista anglica</i>	1
17	Bronkruid, klein	<i>Montia minor</i>	6
18	Brunel, gewone	<i>Prunella vulgaris</i>	2
19	Den, grove	<i>Pinus sylvestris</i>	2
20	Dopheide, gewone	<i>Erica tetralix</i>	4
21	Dotterbloem, gewone	<i>Caltha palustris</i>	2
22	Droogbloem, bleek-gele	<i>Gnaphalium luteoalbum</i>	1
23	Duizendguldenkruid, echt	<i>Centaurium erythraea</i>	1
24	Egelskop, grote	<i>Sparganium erectum</i>	1
25	Eik, zomer-	<i>Quercus robur</i>	4
26	Els, witte	<i>Alnus incana</i>	1
27	Els, zwarte	<i>Alnus glutinosa</i>	18
28	Ereprijs, schild-	<i>Veronica scutellata</i>	11
29	Esdoorn, gewone	<i>Acer pseudoplatanus</i>	1
30	Fonteinkruid, duizendknoop-	<i>Potamogeton polygonifolius</i>	21
31	Ganzerik, kruip-	<i>Potentilla anglica</i>	5
32	Glidkruid, blauw	<i>Scutellaria galericulata</i>	1
33	Heermoes	<i>Equisetum arvense</i>	6
34	Hennegras	<i>Calamagrostis canescens</i>	1
35	Hertshooi, gevleugeld	<i>Hypericum tetrapterum</i>	20
36	Hertshooi, moeras-	<i>Hypericum elodes</i>	1
37	Holpijp	<i>Equisetum fluviatile</i>	27
38	Hoornbloem, gewone	<i>Cerastium fontanum</i>	3
39	Kale jonker	<i>Cirsium palustre</i>	48
40	Kartelblad, moeras-	<i>Pedicularis palustris</i>	82
41	Kattenstaart, grote	<i>Lythrum salicaria</i>	15
42	Klaver, basterd-	<i>Trifolium hybridum</i>	19
43	Klaver, kleine	<i>Trifolium dubium</i>	10
44	Klaver, rode	<i>Trifolium pratense</i>	14
45	Klaver, witte	<i>Trifolium repens</i>	26
46	Koekoeksbloem, echte	<i>Silene flos-cuculi</i>	33
47	Koninginnekruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>	3
48	Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>	5
49	Kroos, klein	<i>Lemna minor</i>	1
50	Kruiskruid, jacobs s.l.	<i>Jacobaea vulgaris</i>	1

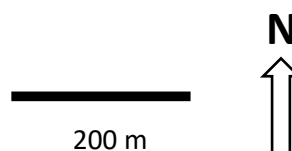
51	Leeuwentand, vertakte	<i>Leontodon autumnalis</i>	9
52	Lidrus	<i>Equisetum palustre</i>	6
53	Lisdodde, grote	<i>Typha latifolia</i>	15
54	Melkeppe	<i>Peucedanum palustre</i>	2
55	Moerasspirea	<i>Filipendula ulmaria</i>	2
56	Moerasweegbree, stijve	<i>Baldellia ranunculoides</i>	2
57	Munt, water-	<i>Mentha aquatica</i>	23
58	Muur, gras-	<i>Stellaria graminea</i>	3
59	Ogentroost, stijve	<i>Euphrasia stricta</i>	27
60	Orchis, riet-	<i>Dactylorhiza majalis</i> subsp. <i>Praetermissa</i>	18
61	Paardenbloem	<i>Taraxcum officinale</i>	2
62	Pijpenstrootje	<i>Molinia caerulea</i>	1
63	Pinksterbloem	<i>Cardamine pratensis</i>	6
64	Raaigras, Engels	<i>Lolium perenne</i>	1
65	Ratelaar, grote	<i>Rhinantus angustifolius</i>	44
66	Reukgras, gewoon	<i>Anthotaxum odoratum</i>	40
67	Riet	<i>Phragmites australis</i>	2
68	Rolklover, moeras-	<i>Lotus pedunculatus</i>	67
69	Rus, greppel-	<i>Juncus bufonius</i>	2
70	Rus, knol-	<i>Juncus bolbosus</i>	7
71	Rus, padden-	<i>Juncus subnodulosus</i>	15
72	Rus, pit-	<i>Juncus effusus</i>	14
73	Rus, trek-	<i>Juncus squarrosus</i>	3
74	Rus, veld-	<i>Juncus articulatus</i>	57
75	Rus, zomp-	<i>Juncus articulatus</i>	18
76	Sterrenkroos, gewoon	<i>Callitriche platycarpa</i>	1
77	Struikhei	<i>Calluna vulgaris</i>	4
78	Struisgras, gewoon	<i>Agrostis capillaris</i>	14
79	Struisgras, moeras-	<i>Agrostis canina</i>	25
80	Timoteegras	<i>Phleum pratense</i>	1
81	Tormentil	<i>Potentilla erecta</i>	3
82	Valeriaan, echte	<i>Valeriana officinalis</i>	1
83	Veenpluis	<i>Eriophorum angustifolium</i>	1
84	Veldbies, veelbloemige	<i>Luzula multiflora</i>	3
85	Vergeet-mij-nietje, zomp-	<i>Myosotis laxa</i> ssp. <i>cespitosa</i>	37
86	Vetmuur, liggende	<i>Sagina procumbens</i>	4
87	Viooltje, moeras-	<i>Viola palustris</i>	3
88	Walstro, moeras-	<i>Galium palustre</i>	27
89	Walstro, ruw	<i>Galium uliginosum</i>	3
90	Wateraardbei	<i>Comarum palustre</i>	1
91	Waterbies, armbloemige	<i>Eleocharis quinqueflora</i>	1
92	Waterbies, gewone	<i>Eleocharis palustris</i>	3
93	Watereppe, kleine	<i>Berula erecta</i>	5
94	Waternavel, gewone	<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	39
95	Waterpostelein	<i>Lythrum portula</i>	4
96	Waterweegbree, grote	<i>Alisma plantago-aquatica</i>	2
97	Wederik, grote	<i>Lysimachia vulgaris</i>	10
98	Weegbree, smalle	<i>Plantago lanceolata</i>	1
99	Wilg, bos-	<i>Salix caprea</i>	1
100	Wilg, geoorde	<i>Salix aurita</i>	1
101	Wilg, grauwe	<i>Salix cinerea</i>	17
102	Witbol, gestreepte	<i>Holcus lanatus</i>	35
103	Wolfsklauw, moeras-	<i>Lycopodiella inundata</i>	26
104	Wolfspoot	<i>Lycopus europaeus</i>	4
105	Zegge, blauwe	<i>Carex panicea</i>	12

106	Zegge, geelgroene	<i>Carex oederi oedocarpa</i>	27
107	Zegge, hazen-	<i>Carex ovalis</i>	16
108	Zegge, pil-	<i>Carex pilulifera</i>	1
109	Zegge, pluim-	<i>Carex paniculata</i>	6
110	Zegge, ronde	<i>Carex diandra</i>	1
111	Zegge, snavel-	<i>Carex rostrata</i>	22
112	Zegge, ster-	<i>Carex echinata</i>	32
113	Zegge, zomp-	<i>Carex curta</i>	18
114	Zegge, zwarte	<i>Carex nigra</i>	6
115	Zenegroen, kruipend	<i>Ajuga reptans</i>	1
116	Zonnedauw, kleine	<i>Drosera intermedia</i>	19
117	Zonnedauw, ronde	<i>Drosera rotundifolia</i>	33
118	Zuring, kluwen-	<i>Rumex hydrolapathum</i>	3
119	Zuring, krul-	<i>Rumex crispus</i>	1
120	Zuring, veld-	<i>Rumex acetosa</i>	3
121	Zuring, water-	<i>Rumex hydrolapathum</i>	1
122	Zwenkgras, riet-	<i>Festuca arundinacea</i>	1

Bijlage 3 Bodemkaart Korte Broek, situatie vóór inrichting

- Beekeerdgronden
- Moerige eerdgronden
- Vlierveengronden

Eerdgronden zijn moerige gronden en minerale gronden met een humusrijke bovengrond (de minerale eerdlaag, een Ap of Ah horizont). Deze minerale eerdlaag is doorgaans het gevolg een eeuwenlange geleidelijke ophoging met humushoudend materiaal door de mens. Op de pleistocene zandgronden werd hiervoor plaggenmest gebruikt.

Vlierveengronden zijn veengronden zonder bodemvorming en zonder een minerale bovenlaag van zavel, klei of zand.

(bron: Bodemkaart van Nederland)